

TYÖELÄMÄN EDUSTAJIEN KÄSITYKSIÄ AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖISTÄ

Suvi Saalasti
Kehittämishankeraportti
Toukokuu 2006

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU

Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä Saalasti, Suvi	Julkaisun läji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 34	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Työelämän edustajien käsityksiä ammattiosaamisen näytöistä		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu,		
Työn ohjaaja(t) Miettinen, Raija		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä <p>Työn tavoitteena oli selvittää millaisia käsityksiä työelämän edustajilla on ammattiosaamisen näytöistä. Työssä käsitellään ammattiosaamisen näyttöjä yleisesti sekä työssäoppimista. Tulokset ja johtopäätökset ovat syntyneet aikaisempien tutkimusten tarkastelun avulla sekä kehittämishankkeen tekijän selvityksen perusteella.</p> <p>Ammattiosaamisen näytöt tulee jokaisen ammatillista peruskoulutusta tarjoavan tahon ottaa käyttöönsä 1.8 2006 alkavissa koulutuksissa. Opiskelijan suorittama näyttö on koulutuksen järjestäjän ja työelämän edustajan yhdessä suunnittelema, toteuttama ja arvioima työtehtävä tai – prosessi. Ammattiosaamisen näytöt pyritään pääsääntöisesti toteuttamaan työssäoppimisen yhteydessä. Työelämän edustajien rooli tulee korostumaan onnistuneita näyttökäytänteitä luodessa.</p> <p>Selvityksen ja aikaisempien tutkimusten perusteella voidaan todeta, että käsitykset ammattiosaamisen näytöistä ovat varsin myönteisiä ja niiden mukaantulo ammatilliseen peruskoulutukseen on perusteltua. Vaikuttaa myös siltä, että ammattiosaamisen näytöille asetetut tavoitteet toteutuvat pääsääntöisesti työelämän edustajien käsitysten mukaan.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Ammattiosaamisen näytöt, työssäoppiminen, arviointi		
Muut tiedo		

Author(s) Saalasti, Suvi	Type of Publication Development project report	
	Pages 34	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title Working life employees' assumptions of workmanship presentations		
Degree Programme Vocational Teacher Education		
Tutor(s) Miettinen, Raija		
Assigned by		
Abstract <p>The purpose of this survey was to find out what kind of assumptions employees' have concerning workmanship presentations. The Survey deals with presentations in general and on-the-job learning. Results and assumptions have been formed with earlier researches and briefing by the student of this survey.</p> <p>These workmanship presentations have to be in use at every education institute that offers second degree vocational education and the programs that starts 1st of August 2006. The task or process of the presentation will be arranged, carried out and estimated with together by the educational institute and employees' representative. All the presentations should be accomplished during the practical training if possible. Co-operation with working life will be emphasized in the near future.</p> <p>This and earlier researches were on approval that awareness of workmanship presentations are very agreeable and presentations during the training are relevant. It also seems that requirements of the presentations very common meet the need of working life representatives.</p>		
Keywords workmanship presentation, on-the-job learning, estimation		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	2
2 AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖT	3
2.1 Lähtökohdat nuorten näyttöihin	3
2.2 Näyttöjen tavoitteet	4
2.3 Kansallinen näyttöaineisto	6
2.4 Eri toimijoiden tehtävät näytön suunnittelussa ja toteutuksessa	7
2.5 Näyttöjen arviointi	8
2.6 Arvioinnin toteutus	9
3 LAADUKAS TYÖSSÄOPPIMINEN	10
3.1 Työpaikka oppimisympäristönä	10
3.2 Opiskelijoiden kokemuksia työssäoppimisesta	14
3.3 Opettajan rooli ja työssäoppiminen	15
4 SELVITYKSEN TAUSTATIEDOT	16
4.1 Selvityksen tehtävä ja kohderyhmä	16
4.2 Aineiston hankinta	16
5 TULOKSET	17
5.1 Tietämys näytöistä	17
5.2 Mielenpitoet työssäoppimisesta	18
5.3 Mielenpitoet näyttöjen tarpeellisuudesta	19
5.4 Mielenpitoet näyttöjen vaikuttavuudesta	20
5.5 Avoimet kommentit	21
6 TULOSTEN TARKASTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET	22
LÄHTEET	28
LIITTEET	30
Liite 1. Kyselylomake	30
Liite 2. Kyselyn alustus	33

1 JOHDANTO

Opetusministeriön päätöksen mukaan ammatillisiin perustutkintoihin liitetään näyttöön perustuva osoitus ammatillisten opintojen tavoitteiden saavuttamisesta. Näyttöjärjestelmällä pyritään kehittämään ammatillisen koulutuksen laatua sekä lähentämään ammatillista koulutusta ja työelämää toisiinsa. Lisäksi sillä pyritään varmistamaan, että koulutus täyttää sille asetetut vaatimukset ja tuottaa työelämän tarvitsemaa osaamista. Ammattiosaamisen näyttöt tulee jokaisen ammatillista peruskoulutusta järjestävän tahon ottaa käyttöönsä viimeistään 1.8.2006 alkavissa koulutuksissa. Uudistus koskee täydessä laajuudessaan noin 114 000 ammatillista perustutkintoa suorittavaa opiskelijaa. Valtakunnalliset näyttöjen kehittämisprojektit on aloitettu opetushallituksen toimesta vuonna 1999.

Kehittämishankkeeni käsittelee ammattiosaamisen näyttöjä sekä niihin liittyvää työssäoppimista. Kehittämishankkeen tavoitteena on selvittää minkälaisia asenteita ja käsityksiä niihin liittyy. Kehittämishanke sai alkunsa Mikkelin ammattiopiston aloitteesta ja kehittyi muotoonsa kehittämishankkeen tekijän mielenkiinnon mukaan.

Työssä käsitellään aihetta hyvin yleisellä tasolla kirjallisuuden ja aiempien tutkimusten pohjalta. Lisäksi kehittämishankkeessa on selvitys palvelualan työelämän edustajien käsityksistä ja asenteista tulevia ammattiosaamisen näyttöjä kohtaan. Selvityksessä saatuja tuloksia verrataan aikaisempiin tutkimustuloksiin ja raportteihin. Kehittämishankkeen tuloksia ja johtopäätöksiä voi esimerkiksi Mikkelin ammattiopisto käyttää hyväkseen luodessaan onnistuneita yhteistyökäytänteitä työssäoppimisen ja näyttöjen puitteissa. Samoin työstä hyötyvät myös kaikki tahot, jotka tulevat tulevaisuudessa toimimaan ammattiosaamisen näyttöjen maailmassa.

2 AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖT

2.1 Lähtökohdat nuorten näyttöihin

Yhteiskunnassa ja työelämässä tapahtuvat muutokset ja haasteet vaikuttavat suoraan koulutuksen järjestämiseen ja toteutukseen. Ammattiosaamisen näytöt ovat osa haasteisiin vastaamista. Yhteiskunnassa on ja tulee olemaan suuremmissa määrin pula ammattitaitoisesta työvoimasta, suurten ikäluokkien jäädessä pois työelämästä. Ammattikoulutuksen ongelmana ovat koulutukseen hakeutuvien vähyyys sekä korkeat opiskelijan keskeytysprosentit. Lisäksi monille aloille on päätyntä opiskelijoita, joiden ensisijainen opiskelutoive on ollut jokin muu ala. Tällöin ongelmaksi voi muodostua esimerkiksi heikko opiskelumotivaatio. Työelämän rakennemuutokset ovat kasvattaneet eri ammattialojen vaatimuksia. Muun muassa tekniikan kehittyminen ja kansainvälisyyden lisääntyminen vaikuttavat suoraan koulutuksen suunnitteluun ja kehittämiseen. (Savolainen 2004, 1 – 6.)

Ammatillisen koulutuksen haasteena ovat koulutuksen arvostuksen ja vetovoiman lisääminen. Koulutuksen laadullisella kehittämisellä uskotaan olevan näitä tekijöitä korostava vaikutus. Lisäksi hyvät työelämäyhteydet ja mahdollisuudet sijoittua opiskelijan jälkeen työelämään tai jatko-opiskeluihin edistävät koulutuksen vetovoimaisuutta. Työelämän tunnistamat ja arvostamat tutkinnot ja koulutukset edistävät työelämään siirtymistä. Tutkintojen hyödyllisyys riippuu siitä, kuinka hyvin työelämän tarpeet on otettu huomioon koulutuksessa. Työelämään siirtyvä työvoima koostuu yleensä nuorista, joilla ei ole juurikaan työkokemusta. Työelämään integroitumista helpottaa koulutuksen ohessa ja koulutukseen sisällytetty työkokemus. Voidaan siis todeta, että lähtökohdat näyttöjen käyttöönottoon ovat tulleet työelämän tarpeista ja koulutuksen kehittämisen näkökulmasta. (Savolainen 2004, 1 – 6.)

Näyttöjen kehittäminen aloitettiin joulukuussa 1999, jolloin käynnistettiin näyttöpilotit kansallisella rahoituksella yhdeksään samana vuonna uudistettuun perustutkintoon. Näyttöhanke laajentui koskemaan lähes kaikkia ammatillisia perustutkintoja vuosina 2000 ja 2001, jolloin pääasialliseksi rahoituslähteeksi hankkeelle tuli Euroopan sosiaalirahasto (ESR). Tähän mennessä näyttöjen käyttöönottoa on valmisteltu jo yli 70 kokeiluprojektissa eri puolilla Suomea. Näyttöpilottiprojektien tehtävänä on ollut selvittää erilaisia näyttöjen organisoimismalleja ja toteutusvaihtoehtoja sekä testata niiden toimivuutta käytännön näytöissä. Näyttöjen kehittämis- ja kokeilutoiminta jatkuu koko EU-rakennerahastokauden ajan eli vuoden 2006 loppuun. (Opetushallitus 2006.)

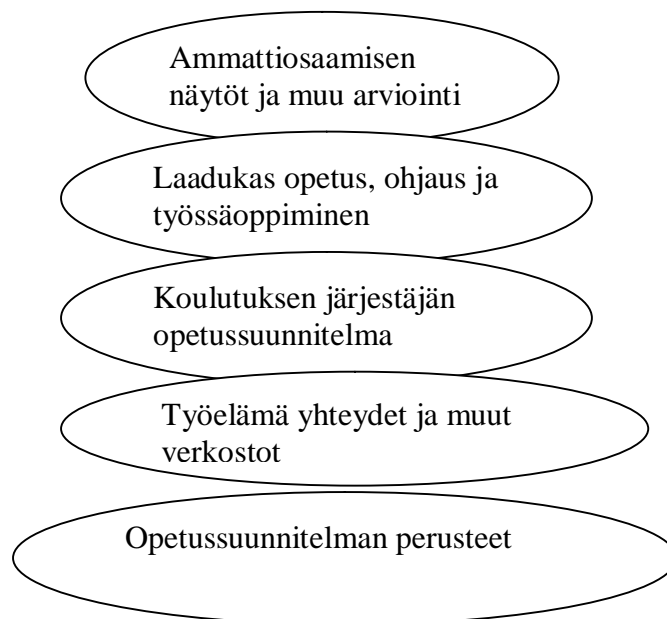
2.2 Näyttöjen tavoitteet

Ammattiosaamisen näytöt tulevat jokaisen ammatillista peruskoulutusta järjestävän tahon ottaa käyttöön viimeistään 1.8.2006 alkavissa koulutuksissa. Opetushallitus tukee ja opastaa koulutuksen järjestäjiä näyttökäytäntöjen toimeenpanossa. Ammattiosaamisen näyttöihin liittyvä laki L601/2005 on annettu 15.7.2005 ja lakia täydentävä asetus A603/2005 on annettu 21.7.2005. Nämä molemmat astuivat voimaan 1.1.2006. (Opetushallitus 2006.)

Opiskelijan suorittama näyttö on koulutuksen järjestäjän ja työelämän edustajan yhdessä suunnittelema, toteuttama ja arvioima työtehtävä tai – prosessi. Näyttöä suorittaessaan opiskelija osoittaa, kuinka hyvin hän on saavuttanut opetussuunnitelman ja työelämän edellyttämän ammattitaidon. Näytöt pyritään järjestämään ja toteuttamaan mahdollisimman aidoissa työtilanteissa; työpaikalla, oppilaitoksessa tai muussa koulutuksen järjestäjän osoittamassa paikassa. (Emt.) Ammatilliseen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa ammattiosaamisen näytöt ovat osa koulutusta ja sijoittuvat koko koulutuksen ajalle. Näytöt ovat muun arvioinnin lisäksi osa opiskelijan arviointia. Kaikkien ammatillisten opintokokonaisuuksien edellyttämä ammattitaito osoitetaan näytöillä. Ammattiosaamisen näyttö voidaan antaa myös vapaasti valittavista opinnoista, jos ne ovat ammatillisia. Kaikille yhteisistä opinnoista ei anneta erillisiä näyttöjä. Opiskelijalla tulee olla näyttöjä tasaisesti koko opiskelujen ajan, tällöin opiskelijan ammattitaidon kehittymistä voidaan hyvin seurata.

Näyttöjen tavoitteena on ensisijaisesti parantaa koulutuksen laatua ja samalla lisätä koulutuksen vetovoimaisuutta. Näytöillä pyritään varmistamaan koulutuksen työelämävastaavuutta ja varmistetaan, että koulutuksella tähdätään työelämän edellyttämään ammattitaitoon. Ammattiosaamisen näytöillä pyritään yhtenäistämään arviointia sekä kytkemään työelämä mukaan arviointiin. Näyttöjen välillisenä tavoitteena on kehittää ammatillisen koulutuksen opetusjärjestelyjä sekä opiskelijoille tarjottavia ohjaus- ja tukitoimia. (Nyysönen 2005.)

Opiskelijan näkökulmasta näytöt tuovat opiskeluun tavoitteellisuutta, yhdenmukaistavat arviointia, lisäävät koulutuksen työelämävastaavuutta ja käytännölläisyyttä. Lisäksi näyttöjen odotetaan lisäävän opiskelumotivaatiota ja helpottavan työllisyyttä. Koulutuksen järjestäjän ja opettajan työssä ammattiosaamisen näytöt ohjaavat opetusta ja arviointia opetussuunnitelman perusteiden ja työelämän tarpeiden mukaiseksi. Ne lisäävät opettajien ja työelämän välistä yhteistyötä sekä samalla auttavat opettajia ylläpitämään ammattitaitoa. Työelämä saa näyttöjen myötä mahdollisuuden vaikuttaa siihen, minkälaisia työntekijöitä alalle valmistuu lisäksi he pääsevät aitiopaikalle rekrytoidessaan uusia työntekijöitä. Näyttöjen uskotaan lisäävän myös työyhteisöissä haastetta oppimiseen. (Opetushallitus 2006.)

Kuvio 1. Vaiheet opetussuunnitelman perusteista ammattiosaamisen näyttöihin

2.3 Kansallinen näyttöaineisto

Kaikkiin ammatillisiin perustutkintoihin on laadittu kansalliset ammattiosaamisen näyttöaineistot voimassa olevan opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Aineisto ei ole normi vaan tukimateriaali. Näyttöaineistojen tarkoituksena on palvella näyttöjen paikallista toteuttamista ja helpottaa koulutuksen järjestäjän työtä näyttöjen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa sekä yhdenmukaistaa opiskelijan arviointia ja arviointitapoja. Näyttöaineistoja hyödyntävät koulutuksen järjestäjät voivat olla varmoja siitä, että näytöt käsittävät keskeisen tutkinnossa vaadittavan ammatillisen osaamisen. (Opetushallitus 2006.)

Näyttöaineistossa määritellään näytön osoittamistavat ja arviointimenetelmät. Näytöistä annetaan arvosana. Arviointiasteikko on T1 – K5. Näyttöjen arvostana annetaan näyttötodistukseen opintokokonaisuuksittain, vaikkakin yksittäisessä näytössä opiskelija voi osoittaa yhden tai useamman opintokokonaisuuden tavoitteiden saavuttamisen tai vain osan jonkin opintokokonaisuuden tavoitteista. Näyttöaineistossa kuvataan, mitä opiskelijan on osattava näytössä, näyttöympäristö ja tapa, jolla opiskelija osoittaa osaamisensa. Lisäksi aineistossa kuvataan arvioinnin kohteet, arviointikriteerit ja arviointimenetelmät. (Opetushallitus 2006.)

Näyttöaineistot valmistellaan kolmikantayhteistyönä. Näyttöaineistojen laatijat ovat sekä koulutuksen, että oman alansa asiantuntijoita. Näyttöaineistojen käyttäjiltä kerätään palautetta, jonka perusteella näyttöaineistoja kehitetään edelleen. (Opetushallitus 2006.)

2.4 Eri toimijoiden tehtävät näytön suunnittelussa ja toteutuksessa

Opetushallitus vastaa näyttöjärjestelmän kehittämisestä, toimeenpanosta ja tiedottamisesta. Lisäksi se päättää opetussuunnitelmien perusteista ja hyväksyy näyttöaineistot. Opetushallituksen tehtävänä on myös ylläpitää näyttöjärjestelmää kansallisten oppimistulosten arviointia varten sekä tiedottaa, kouluttaa ja tarjoaa tukitoimia. *Koulutuksen järjestäjät* vastaavat ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelusta, toteuttamisesta, arvioinnista ja kehittämisestä yhteistyössä työelämän kanssa. Heidän tehtävänä on vastata opiskelijoiden arvioinnista ja todistuksista sekä arviointiin liittyvän aineiston dokumentoinnista. Koulutuksen järjestäjän asettavat yhden tai useamman toimielimen näyttöjen toteuttamista varten joko yksin tai yhdessä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä toteuttavat toimielimen jäsenten, opetushenkilöstön ja työelämän edustajien näyttökoulutuksen. (Opetushallitus 2006.)

Koulutuksen järjestäjän asettamassa toimielimessä tulee olla jäseniä, jotka edustavat koulutuksen järjestäjää, opettajia, opiskelijoita sekä asianomaisen alan työ- ja elinkeinoelämää. Toimielin nimetään enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. *Toimielimen* tehtävänä on hyväksyä koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman osana olevat suunnitelmat ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta ja arvioinnista säädösten sekä opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Sen tehtävänä on valvoa näyttötoimintaa ja sen periaatteiden toteutumista lisäksi toimielimen tulee määrätä, kuka tai ketkä voivat päättää näyttöjen arvioinnista. Toimielin käsittelee myös mahdolliset arviointia koskevat oikaisuvaatimukset sekä toimielimen puheenjohtaja allekirjoittaa näyttötodistuksen. (Emt.)

Näyttöjen suunnittelussa ja toteutuksessa on eri toimijoilla tärkeä rooli, jotta yhteistyö ja hyvät näyttökäytänteet toteutuisivat. *Opettajan* tehtävänä on vastata näyttöjen käytännön suunnittelusta ja toteutuksesta yhdessä työelämän edustajan ja opiskelijan kanssa. Opettaja tiedottaa ja perehdyttää ammattiosaamisen näytöistä ja niiden arvioinnista opiskelijoille ja työelämän edustajille. Hänen tulee havainnoida opiskelijan työskentelyä, kannustaa ja antaa

tarvittaessa ohjausta. Opettaja osallistuu arviointikeskusteluun ja päättää näyttöjen arvioinnista. (Emt.)

Opiskelija perehtyy ammattiosaamisen näyttöjen tavoitteisiin sekä arvioinnin kohteisiin ja arviointikriteereihin. Hän suunnittelee ja sopii yhdessä opettajan ja työelämän edustajan kanssa näytön ja sen ajankohdan. Opiskelijan tehtävänä on myös arvioida omaa osaamistaan. (Emt.)

Työelämäedustaja perehtyy ammattiosaamisen näyttöjen tavoitteisiin sekä arvioinnin kohteisiin ja arviointikriteereihin. Hänen tulee osallistua näyttöjen suunnitteluun yhdessä opiskelijan ja opettajan kanssa. Hänen on huolehdittava siitä, että opiskelijalla on työssäoppimisjakson aikana mahdollisuus harjaantua näytöissä vaadittavaan osaamiseen. Työelämän edustaja osallistuu myös arviointikeskusteluun yhdessä opiskelijan ja opettajan kanssa. (Emt.)

2.5 Näyttöjen arviointi

Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Ammattiosaamisen näyttöjen arviointi on opiskelijan ammatillisen kasvun kyseisen vaiheen oppimistuloksen arviointia ja toteamista. Ammattiosaamisen näytöissä arvioidaan kunkin ammatillisen opintokokonaisuuden keskeistä, työn tekemisen kannalta oleellista osaamista. Näytöt korvaavat aiempaa arviointia mm. teoriakokeiden, erillisten työkokeiden ja harjoitustehtävien osalta. Opiskelijan arvioinnissa käytettävät arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit on määrätty opetussuunnitelman perusteissa, niitä ei siis johdeta arvioijien omista käsityksistä, muiden arvioitavien suorituksista eikä suorituksista muissa kuin arvioinnin kohteena olevasta tehtävästä. (Opetushallitus 2006.)

Arvioinnin kohteet ovat:

- työprosessin hallinta
- työtehtävän hallinta (työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta)
- työturvallisuuden hallinta
- työn perustana olevan tiedon hallinta
- kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen: oppimistaidot, ongelmanratkaisutaidot, vuorovaikutus- ja viestintätaidot, yhteistyötaidot, eettiset ja esteettiset taidot
- yhteiset painotukset: kansainvälisyys, kestävä kehitys, teknologian ja tietotekniikan hyödyntäminen, yrittäjäjyys, laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta, kuluttajaosaaminen, työsuojelu ja terveydestä huolehtiminen. (Emt.)

Työnperustana olevalla osaamisella tarkoitetaan sitä tietopohjaa, joka opiskelijalla tulee olla näyttöä suorittaessaan. Näytön arviointia suunniteltaessa on mietittävä, kuinka tämä pystytään luotettavasti todentamaan arvioinnissa ja arviointikeskustelussa. Näytettävä osaaminen ei saa rajoittua pelkästään työtehtävän suorittamiseen tai lopputuloksen arviointiin. (Opetushallitus 2006.)

Kaikkia opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä arvioinnin kohteita ei arvioida kaikissa ammattiosaamisen näytöissä, vaan kussakin näytössä arvioidaan ne kohteet, jotka luontevasti sopivat työprosessin tai – tehtävään. (Emt.)

2.6 Arvioinnin toteutus

Ennen näytön suorittamista on opiskelijan, opettajan ja työelämänedustajan yhdessä sovittava siitä, mikä on näytössä arvioitava työ ja mitkä ovat arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit. Opiskelijan on myös täytynyt saada ennen näyttöä harjoitella niitä tehtäviä ja toimia, jotka tulevat näytössä kyseeseen. Näytön arvioijat seuraavat opiskelijan työskentelyä havainnoimalla ennalta sovittuja arvioinnin kohteita. Arvioija voi työn päätyttyä haastatella opiskelijaa ja tehdä arviointia täydentäviä kysymyksiä, myös asiakkailta ja muilta työnteki-

jöiltä saatu palaute on arvokasta tietoa opiskelijan osaamisesta. (Opetushallitus 2006.)

Ammattiosaamisen näytön arviointiin kuuluu tärkeänä osana opiskelijan itsearviointi. Opiskelijan tulee verrata osaamistaan arviointikriteereihin ja tavoitteisiin nähden. Näytön suorittamisen jälkeen käydään arvioijien kesken arviointikeskustelu. Tähän osallistuvat opiskelija ja opettaja sekä työelämäedustaja mahdollisuuksien mukaan. Ihannetilanne olisi, jos kaikki osapuolet olisivat osallisena opiskelijan arvioinnissa. Keskustelun aikana saadaan perusteet ammattiosaamisen näyttöjen arvosanapäätökselle ja tallennetaan arvioinnin perustana oleva arviointiaineisto. (Emt.)

Näytöistä annetaan erillinen tutkintotodistukseen liitettävä todistus. Tutkintotodistuksen saaminen edellyttää näyttöjen läpäisemistä. Tutkintotodistuksen arvosanat eivät kuitenkaan määräydy pelkkien näyttösuoritusten perusteella. Näyttöä arvioivien opettajien ja työelämän edustajien tulee olla kyseisen ammattialan asiantuntijoita. Lisäksi opettajalla täytyy olla kelpoisuus toimia ammatillisten opintojen opettajana. (Emt.)

Laissa L 601/2005 on määrätty, että koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että opiskelija saa riittävästi tukea ja ohjausta ammattiosaamisen näyttöjen suorittamiseen. Tukea ja ohjausta tulee saada ennen ammattiosaamisen näyttöjä, niiden aikana sekä ohjaavana palautteena niiden jälkeen. (Emt.)

3 LAADUKAS TYÖSSÄOPPIMINEN

3.1 Työpaikka oppimisympäristönä

Työssäoppiminen on ollut vuodesta 1998 osa ammatillista peruskoulutusta. Hotelli- ja ravintola-alan perustutkinnon ammattiosaamisen näytöt pyritään järjestämään ensisijaisesti työssäoppimisen yhteydessä osana työpaikan normaaleja työtehtäviä ja työprosesseja. Tästä syystä toimivat ja laadukkaat työssäoppimisen käytänteet ovat ensisijainen asia luodessa onnistuneita am-

mattiosaamisen näyttöjä. Ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa sanotaan, että ”työssäoppimisen tulee olla tavoitteellista, ohjattua ja arvioitua opiskelua. Työssäoppimisjaksojen tulee olla ammatinhallinnan kannalta riittävän pitkiä ja monipuolisia. Opintojen alussa jaksojen tulee olla lyhyitä, mutta tietojen ja taitojen kartuttua mahdollisimman pitkiä, jotta opiskelija saa tilaisuuden oppia kokonaisuuksia ja ottaa vastuuta työtehtävistään”. (Opetussuunnitelman perusteet 2000.)

Työssäoppimisella on tärkeä merkitys opiskelijan ammatillisessa kasvussa ja kehityksessä. Bennerin mukaan työssäoppimisessa opiskelija kehittyy kohti ammattiosaamista viisivaiheista polkua pitkin. Ensimmäisessä vaiheessa opiskelijan huomio kiinnittyy pääasiassa häneen itseensä ja ulkoisiin tekijöihin, kuten päiväjärjestyksen ja rutiinien oppimiseen. Toisessa vaiheessa opiskelija voi tuntea vielä epävarmuutta ja ahdistusta, mutta ne eivät estä oppimista vaan päinvastoin motivoivat oppimaan uutta. Tässä vaiheessa opitaan yleensä työn vaatimat perustaidot. Kolmas työssäoppimisen vaihe on tehokkainta aikaa oppimiselle. Opiskelija osaa syventää ja liittää käytännön asioita teorioihin ja pystyy tarkastelemaan toimintaansa kriittisesti sekä kykenee itsearviointiin. Neljäs ja viides vaihe saavutetaan yleensä vasta opiskelujen päätyttyä työkokemuksen myötä. Tällöin opiskelija pystyy muuttamaan toimintojaan tilanteiden vaatimalla tavalla ja soveltamaan käytäntöjä. Viidennessä vaiheessa työntekijä osaa välittää omaa osaamistaan kokemattommille työntekijöille. (Benner, 1989.)

Työssäoppimisen yhteydessä korostuu kokemusperäinen oppiminen Eteläpellon (1999) mukaan, kuitenkin pelkkä kokemus ei riitä korkeatasoisen taidon kehittymiseen vaan tarvitaan tavoitteellista valmentautumista ja myös muodollista opiskelua. (Eteläpelto 1999, 153.) Ammattiosaamisen näyttöjen myötä opiskelussa tulee korostumaan juuri oppilaitoksissa hankittu tietoperusta sekä työelämässä saatu käytännön tuoma kokemus. Pohjosen (2004), mukaan merkityksellinen oppiminen on yhteisöllinen tapahtuma, jossa hyödynnetään mm. sosiaalista vuorovaikutusta. Näkemyksen mukaan merkittävät oppimisprosessit toteutuvat yhteistyössä. (Pohjonen 2004, 92.) Työssäoppimisessa oikeilla työpaikoilla oppiminen tapahtuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa työtovereiden, työpaikkaohjaajan ja opettajan kanssa ja heidän tulisikin

yhdessä suunnitella ja arvioida oppimisprosessia koko työssäoppimisen ajan. Kuitenkaan kokemukset yksinään tai läheskään kaikki kokemukset eivät johda oppimiseen, jos niitä ei reflektoida ja arvioida niin, että niistä pystytään tekemään johtopäätöksiä ja uusia tulkintoja. (Väisänen 2003, 11, 14). Ruohotien mukaan (2005) vuorovaikutukseen perustuva ammatillinen kehittyminen tarvitsee onnistuakseen ihmissuhteita, joille on tyypillistä keskinäinen riippuvuus, molemminpuolisuus ja vastavuoroisuus. (Ruohotie 2005, 209.)

Väisänen (2003), mukaan ammatillisiin perusopintoihin kuuluva työssäoppiminen on kontekstisidonnaista, aktiivista ja yhteistoiminnallista oppimista sekä uusien tietojen ja työkäytäntöjen tuottamista. (Väisänen 2003, 21.)

Työssäoppimisen kannalta on tärkeää, että työssäoppimispaikassa on mahdollisuus tarjota työssäoppijalle mahdollisimman sopivia haasteita. Liian vaativat työtehtävät voivat aiheuttaa stressiä ja epäonnistumisia ja vastaavasti alhaisen haasteen tarjoavat työtehtävät eivät innosta ponnistelemaan. Yksinkertaisia ja monotonisia työtehtäviä päivästä toiseen tekevä työharjoittelija ei sitoudu eikä hänen motivaationsa työtä kohtaan ole kovin korkea. Työssäoppijoiden kannalta olisi mielekkäintä, että he saisivat harjoitella mahdollisimman paljon työtehtäviä työkokonaisuudesta alusta loppuun, eikä vain irrallisia tehtäviä. (Väisänen 2003,24.)

Oppimisympäristöllä on tärkeä merkitys työssäoppimisessa. Oppimisympäristön tulisi olla turvallinen, yksilön tarpeita ja ainutlaatuisuutta kunnioittava. Turvallisessa työympäristössä uskalletaan kokeilla, kysellä ja epäonnistua. Työpaikan ilmapiiri voi helpottaa tai vaikeuttaa laadukasta oppimista ja ammattitaidon kehitystä. (Väisänen 2003, 25.)

Työpaikan esimiehen, työpaikkaohjaajan ja opettajan tuki, opastus ja perehdytys kuuluvat laadukkaaseen työssäoppimiseen. Väisänen (2003) mukaan opiskelijan tukeminen ja kannustaminen ovat silloin parhaimmillaan, kun ne tapahtuvat tasavertaisesti keskustellen. Edellytyksenä on, että opiskelija ja perehdyttäjä saavat luotua kiinteän ja kehittävän vuorovaikutussuhteen, johon liittyy tietojen ja taitojen opettaminen, ammatillisuuteen liittyvät asiat sekä itsetuottamuksen vahvistaminen.

Opiskelijoiden täytyy saada toiminnastaan palautetta ja heidän tulee reflektoida kokemuksiaan. Ihmisen antaman palautteen lisäksi oppimisen kannalta on tärkeää myös itse työn antama palaute ja siihen liittyvä reflektointi. (Väisänen 2003, 24 – 25.)

Koulutusta ja työelämää ei tule pitää toisistaan riippumattomina konteksteina, vaan kuilua olisi kavennettava. Tänä päivänä onkin alettu entistä enemmän kiinnittämään huomiota koulutuksen ja työelämän vuorovaikutukseen. Huomio tulisi kohdistaa myös siihen, kuinka opitun tiedon ja osaamisen laajaa siirtovaikutusta voitaisiin paremmin tukea ja kehittää koulutuksen aikana.

Yhtenä ongelmana oppimisen tutkijat näkevätkin juuri oppimisen ja tiedon kontekstisidonnaisuuden ja transferin rajoituksen. Opitut tiedot ja taidot kantavat huonosti tai eivät lainkaan eri kontekstien välillä esimerkiksi koulun ja työn välillä. Opitun siirtovaikutuksen eli transferin käsitteellä tarkoitetaan opitun tiedon ja osaamisen soveltamista kontekstista toiseen. (Korhonen 2005, 219 – 220.) Luukkaisen (2004) mukaan työnantajat valittavat usein koulun antamaa puutteellista ammattitaitoa tai työhön sopimattomia asenteita. Syynä tähän saattaa olla, että oppiminen on erilaista koulussa ja sen ulkopuolella lisäksi työelämän vaatimukset kehittyvät nopeammin, kuin koulutus ehtii siihen reagoimaan. Saattaa olla myös niin, ettei tästä syystä kouluissa tunneta täysin työn vaatimuksia. (Luukkainen 2004, 118.)

Korhosen (2005) mukaan koulutuksessa tulisi siirtyä sellaisiin opetuksen ja oppimisen muotoihin, joiden avulla voidaan luoda oppimiselle mahdollisimman autenttinen ja mielekäs ympäristö. Tällä hän tarkoittaa esimerkiksi harjoitusympäristöjen kehittämistä, simuloitujen tilanteiden luomista ja tekemällä oppimisen lisäämistä. Tietämisen, ajattelemisen ja ymmärtämisen katsotaan saavan alkunsa käytännön toiminnan kautta. (Korhonen 2005, 225.)

Työelämän kvalifikaatiot eli osaamisvaatimukset kehittyvät työpaikalla parhaiten, kun opiskelijat saavat tehdä työtä oikeissa työtilanteissa vuorovaikutuksessa työelämän asiantuntijan kanssa ja samalla he saavat tarkkailla kokeneemman työskentelyä.

He pystyvät reflektoimaan työhön liittyvää teoriatietoa ja omia kokemuksiaan. Omista virheistä oppiminen ja oman työskentelyn tarkkaileminen ovat merkittäviä tekijöitä työelämän vaatimuksien kehittämisessä työssäoppimisen aikana. (Väisänen 2003, 39.)

3.2 Opiskelijoiden kokemuksia työssäoppimisesta

Tynjälän (2005) tutkimuksessa, jossa selvitettiin opiskelijoiden kokemuksia työpaikalla oppimisesta, kävi ilmi, että opiskelijat kokivat oppineensa työssäoppimisen aikana eniten itsenäisyyteen liittyviä asioita. Näihin kuuluivat mm. aloitteellisuus, itseluottamus ja itsenäinen työskentely. Seuraavaksi eniten opiskelijat kokivat oppineensa ammatillisia taitoja, oppimistaitoja, tiimityötaitoja, itsearviointitaitoja sekä ajattelutaitoja. Heikoimmin oli opittu kommunikaatio-taitoja, johon kuuluvat mm. vieraiden kielten käyttäminen. Jonkin verran opiskelijat kokivat myös oppineensa negatiivisiakin asioita mm. alan haittapuolia, huonoja toimintatapoja sekä pinnaamista. (Tynjälä 2005, 29 – 33.)

Opiskelijoita pyydettiin vastaamaan myös kysymykseen ”mitä he oppivat työpaikalla sellaista, mitä ei voi koulussa oppia” Vastauksiksi saatiin, että työssäoppimispaikoissa oppi työelämän rytmiä, työssä olemista sekä työyhteisössä olemista. Lisäksi opiskelijat kokivat oppivansa työelämässä enemmän vuorovaikutustaitoja, asiakkaiden kohtaamista sekä työskentelyä ryhmänä. Tulosten perusteella voidaankin todeta, että työssäoppimispaikoissa näytetään opittavan tavoitteiden mukaisesti sekä ammatillisia taitoja että yleisiä työelämän taitoja. Tuloksien myötä muodostuukin hyvin myönteinen kuva työssäoppimisen merkityksestä opiskelijoiden ammattitaidon kehittämisessä. (Tynjälä 2005, 29 – 33.)

3.3 Opettajan rooli ja työssäoppiminen

Luukkaisen (2005) mukaan yhteistyön lisääntyminen on tulevaisuudessa opettajuuden tärkein muutos verrattuna perinteeseen. Se vaikuttaa myös eniten opettajien työssä jaksamiseen. Osaamishaasteisiin ja -vaateisiin vastataan yhä enemmän asiantuntijayhteisöinä ja -verkostoina. Koulutukselta odotetaan nykyään aktiivista otetta koko yhteiskunnan kuin työelämänkin kehittämisessä. Aikaisemmin yhteistyö oppilaitosten ja työelämän välillä on ollut hyvin rutiininomaista, yhteistyö oli rajoittunut lähinnä työharjoittelupaikkojen hankkimiseen. (Luukkainen 2005, 126 – 129.) Pelkkä yhteistyö ei sinänsä johda mihinkään uuteen vaan sen on ylitettävä pelkän teknisen yhteistyön muodot. Siihen pitää liittyä sitä ohjaavia moraalisia ja eettisiä periaatteita. (Luukkainen 2005, 136)

Opettajan tehtävissä tulee korostumaan entistä enemmän työelämän yhteyksien organisointi sekä ymmärrys yrityselämän lainalaisuuksista. Yrityksillä on tulosvastuunsa ja omat toimintaperiaatteensa, johon ei välttämättä ole helppoa sovittaa työssäoppimiseen vaadittavia kehittämistarpeita. Opettajalla on oltava myös tuntemus ja ymmärrys paikallista elinkeinoelämää kohtaan ja hänen olisikin saatava luotua sellainen ilmapiiri ja käytänteet työelämän ja oppilaitosten välille, joista molemmat osapuolet kokevat hyötyvänsä. Opettajan ammatissa tärkeiksi tekijöiksi nousevat tänä päivänä juuri yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot. (Pohjonen 2005, 142 – 145.)

Edelleen opettajan keskeinen tehtävä on opiskelijan teoreettisen pohjan luominen sekä opiskelijan oppimisvalmiuksien kehittäminen. Opettajan tulisi toiminnallaan ja ohjauksellaan saada opiskelijat aktiivisiksi toimijoiksi sekä auttaa heitä löytämään omat vahvuutensa. Pohjosen mukaan (2005) ”tehokas oppiminen eri ympäristöissä vaatii tuekseen läpi koko prosessin toimivan ohjausjärjestelmän”. (Pohjonen 2005, 142 – 145.) Opettajan on uskaltauduttava kohtaamaan opiskelija entistä enemmän yksilönä omine valmiuksineen, taustoineen ja tavoitteineen. (Luukkainen 2004, 192.)

Kouluissa eletään jatkuvaa muutoksen aikaa. Muutokset oppimiskäsityksissä, oppimisympäristöissä ja yhteistyöverkoissa luovat uusia mahdollisuuksia, mutta saattavat aiheuttaa myös ahdistusta ja epävarmuutta, siitä onko suunta oikea. Opettajalla tulee olla käsitys siitä, mihin maailma on menossa ja mitkä ovat kehityksen kulkuun vaikuttavat tekijät sekä opettajan tulee uskaltaa ja osata katsoa mitä kasvatukselta ja koulutukselta odotetaan juuri nyt. (Luukkainen 2004, 135.)

4 SELVITYKSEN TAUSTATIEDOT

4.1 Selvityksen tehtävä ja kohderyhmä

Selvitykseni tavoitteena oli ”kurkistaa” ja saada selville millaisia käsityksiä ja asenteita työelämänedustajilla on ammattiosaamisen näyttöjä ja työssäoppimista kohtaan. Kehittämishanke sai alkunsa Mikkelin ammattiopiston tarpeesta ja kehittämishankkeen tekijän omasta mielenkiinnosta. Kohderyhmänä oli osa tiettyjen palvelualan yritysten henkilökunnasta yhteensä kuudesta eri toimipaikasta, joihin opiskelijat menevät tulevaisuudessa suorittamaan työssäoppimisen yhteydessä järjestettäviä näyttöjä. Selvityksen tarkoituksena ei ollut saada määrällisiä vastauksia, vaan lähinnä ymmärrystä siitä, mitä käsityksiä ja asenteita ilmiötä kohtaan on olemassa.

Selvityksen perusteella koulutuksen järjestäjä voi mielestäni tehdä johtopäätöksiä mm. siitä, kuinka työelämää tulisi lähestyä ja motivoida yhteistyön merkeissä tuleviin ammattiosaamisen näyttöihin.

4.2 Aineiston hankinta

Aloitin selvityksen tekemisen perehtymällä ensin ammattiosaamisen näyttöihin sekä työssäoppimiseen teorian tiedon avulla. Valitsin nämä kaksi tekijää viitekehikseksi, koska ne liittyvät mielestäni saumattomasti toisiinsa lisäksi selvi-

tyksen kohderyhmänä oleviin palvelualan yrityksiin tulevat näyttökäytänteet toteutuvat juuri työssäoppimisen yhteydessä.

Aineiston keruutapana käytin kyselylomaketta (liite 1), jotka kävin henkilökohtaisesti jakamassa 8.5.2005 kyseisissä palvelualojen yrityksissä. Kyselylomakkeen kysymykset olivat hyvin yleisellä tasolla, koska kohderyhmä ei ole työnpuolesta ollut vielä ammattiosaamisen näyttöjen kanssa tekemisissä. Kohderyhmäksi tulivat vuorossa olleet esimiehet ja työntekijät. Otanta ei muodostunut suureksi, mutta koen, että tuloksista pystyy tekemään suuntaantavia johtopäätöksiä. Kyselylomakkeen tulosten lisäksi pidän rinnalla aikaisempien tutkimusten tuloksia ja vertaan niitä toisiinsa. Selvityksen luotettavuutta voi vähentää pieni otanta ja ajan vähyys. Aikaisemmat tutkimukset ja niiden tulokset lisäävät luotettavuutta.

Paras tapa selvittää kohderyhmän asenteita, olisi ollut teemahaastattelu, koska sen edetessä olisi voinut tehdä tarkentavia ja syventäviä kysymyksiä. Lisäksi vastaajat olisivat voineet käyttää vastauksissaan omaa käsitteistöään ja haastattelun lähtökohdat olisivat muodostuneet vastaajan omista tärkeiksi muodostuneista lähtökohdista.

5 TULOKSET

5.1 Tietämys näytöistä

Selvitykseen osallistui yhdeksäntoista (19) palvelualan yrityksen työntekijää. Otanta on pieni, koska aikaa kyselyn palauttamiseen oli vain yksi päivä. Ajan vähyys johtui kehittämishankkeen tekijän aikataulusta. Olin realistisesti suunnitellut saavani vastauksia kaksikymmentäviisi (25), joten tavoitteesta jäätin hiukan.

Ensimmäisessä kysymyksessä selvitettiin, kuinka hyvin työelämänedustajat tunsivat ammatilliseen peruskoulutukseen tulevat näytöt. Suurin osa vastaajista oli kuullut näytöistä aikaisemmin. Osa oli osallistunut niihin liittyvään koulutukseen tai tiedotustilaisuuteen. Yksi vastaajista oli ollut mukana arvioimassa

näyttöjä. Vain yksi vastaajista ei ollut kuullut ammattiosaamisen näytöistä koskaan aikaisemmin.

Toisessa kysymyksessä haluttiin vastausta siihen, oliko heidän työpaikassaan koulutettuja työpaikkaohjaajia ja kuinka monta heitä oli. Kaikissa kyselylomakkeissa kysymykseen oli vastattu myöntävästi. Työpaikkaohjaajia oli työpaikoilla 1 – 2 henkilöä.

5.2 Mielipiteet työssäoppimisesta

Kolmannessa kysymyksessä selvitettiin työssäoppimiseen liittyviä asioita. Vastaako koulutus ja työelämän tarpeet toisiaan omalla alallasi. Vastauksissa korostuivat eniten asiakaspalveluun liittyvät puutteet koulutuksessa. Lisäksi työelämän edustajat kokivat, että teoria ja käytäntö eivät kulje aina ”käsi kädessä”. Kouluissa opetetaan teoria ja työelämässä käytäntö. Muutamassa vastauksessa oltiin sitä mieltä, että kouluissa ei tarpeeksi korosteta alan erityispiirteitä kuten vuoro- ja viikonlopputyön painoarvoa. Yksittäisissä vastauksissa mainittiin mm. pula ammattitaitoisista kokeista, kouluissa opetetaan turhiakin asioita, joita ei tarvita työelämässä, opiskelijoita tulisi rohkaista kouluissa enemmän oma-aloitteisuuteen. Vuorovaikutustaidoissa puutteita sekä opettajien ammattitaito ei vastaa aina työelämän muutoksia.

Neljännessä kysymyksessä selvitettiin saavatko opiskelijat harjoitella työssäoppimispaikassa vastaajan mielestä ammatin keskeisiä työtehtäviä - ja prosesseja. Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että työpaikoilla opiskelijat saavat harjoitella juuri oikeita tehtäviä. Opiskelijan omalla aktiivisuudella katsottiin olevan vaikutusta siihen, kuinka paljon he halusivat tehdä. Vastauksien perusteella työtehtävien monipuolisuus riippui yksilön motivaatiosta sekä mahdollisuuksista suoriutua eri tehtävistä. Muutamassa vastauksessa oltiin sitä mieltä, että opiskelijat saavat tehdä liian vähän monipuolisia tehtäviä esimerkiksi kiireen vuoksi, koska tällöin kukaan ei ehdi kunnolla opastaa ja opiskelijalle jää tällöin ns. hanttihanomat kuten tiskaus. Yhdessä vastauksessa oltiin sitä miel-

tä, että opiskelijoille voisi antaa enemmänkin vastuuta, kuin sitä on aikaisemmin annettu.

Viidennessä kysymyksessä haluttiin vastausta siihen, antaako työelämä opiskelijoille sellaisia ammatillisia tietoja/taitoja mitä kouluissa ei opeteta. Työelämän edustajien vastauksissa korostui se, että tiedot saadaan kouluissa ja taidot opitaan työelämässä. Lisäksi oltiin sitä mieltä, että työelämä opettaa asiakaspalvelutilanteet sekä yleiset työelämäntavat toimia sekä alan perusluonteen, johon kuuluvat esimerkiksi työajat, yhteistyönmerkitys ja vuorovaikutustaidot sekä rahankäsittely ja kassakoneen käyttö.

5.3 Mielenpiteet näyttöjen tarpeellisuudesta

Kuudennessa kysymyksessä selvitettiin oliko työelämäedustajien mielestä näyttöjen lisääminen nuorten ammatillisiin perustutkintoihin tarpeellista. Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että näyttöjen lisääminen nuorten ammatillisiin perustutkintoihin on melko tarpeellista. Melkein yhtä paljon vastauksia sai väitelmä jonka mukaan näyttöjen lisääminen on erittäin tarpeellista. Parissa vastauksessa oltiin sitä mieltä, että näyttöjen lisääminen ei ole kovin tarpeellista, perusteluiksi oli laitettu, että niiden lisääminen nähtäisiin tärkeämmäksi ylemmän tason koulutuksissa. Yhden vastaajan mielestä näyttöjen lisääminen nuorten ammatillisiin perustutkintoihin ei ole lainkaan tarpeellista.

Seitsemännessä kysymyksessä selvitettiin olivatko työelämäedustajat kiinnostuneet lisäämään yhteistyötä oppilaitosten kanssa. Suurin osa vastaajista oli melko kiinnostuneita lisäämään yhteistyötä oppilaitosten kanssa. Melkein yhtä suuri osa vastaajista oli erittäin kiinnostuneita lisäämään yhteistyötä. Ainoastaan yksi vastaaja ei osannut sanoa halukkuuttaan yhteistyöhön.

5.4 Mielipiteet näyttöjen vaikuttavuudesta

Kahdeksannessa kysymyksessä oli kolmetoista eri väittämää, joihin pyydettiin vastaamaan vastaajan tämän hetkisen käsityksen mukaan. Väittämillä haluttiin selvittää mitä mieltä vastaaja on kustakin väittämästä. Taulukossa olevat numerot kertovat vastaajien lukumäärän kunkin mielipiteen kohdalla.

Taulukko 1. Vastaajien käsityksiä näytöistä

Väittämä	Täysin samaa mieltä 4	Osittain samaa mieltä 3	Osittain eri mieltä 2	Täysin eri mieltä 1	En osaa sanoa 0
Näytöt lisäävät koulun ja työelämän yhteistyötä	11	8	0	0	0
Näytöt lisäävät opiskelijoiden motivaatiota	6	11	2	0	0
Työssäoppiminen tehostuu näyttöjen myötä	5	12	2	0	0
Uusien työntekijöiden rekrytointi helpottuu	9	8	1	0	1
Näytöt lisäävät työmäärää	0	11	6	2	0
Opiskelijoiden ohjaaminen on vaikeaa	0	3	6	10	0
Opiskelijoiden arvioiminen on vaikeaa	3	3	3	10	0
Työelämän vaikutusmahdollisuudet koulutuksen kehittämiseen paranevat	6	11	1	0	1
Näytöt haastavat myös omat työntekijät oppimaan uutta ja arvioimaan työtään	8	10	1	0	0
Opiskelijoiden ammattitaito kehittyy työelämän vaatimusten suuntaan	8	11	0	0	0
Näytöistä tulee kustannuksia työpaikoille	1	6	4	4	4
Koulutuksen laatu ja vetovoimaisuus lisääntyy	4	10	3	1	1
Valmistuneiden työllistyminen paranee	4	10	3	1	1

Työelämänedustajien mielestä *näytöt lisäävät koulun ja työelämän yhteistyötä ja lisäävät opiskelijoiden motivaatiota*. Työelämänedustajat olivat osittain samaa mieltä siitä, että *työssäoppiminen tehostuu näyttöjen tulon myötä*. *Uusien työntekijöiden rekrytointi helpottuu* - väittämästä olivat kyselyyn vastaajat täysin samaa mieltä. Kyselyyn osallistuneet olivat osittain samaa mieltä siitä, että *näytöt lisäävät työmäärää*. Työelämän edustajien mielestä *opiskelijoiden ohjaaminen ei ole vaikeaa*. Työelämänedustajat olivat sitä mieltä, että myöskään *opiskelijoiden arviointi ei ole vaikeaa*. *Työelämän vaikutusmahdollisuudet koulutuksen kehittämiseen paranevat* – väittämästä olivat kyselyyn osallistuneet osittain samaa mieltä.

Kyselyyn vastanneet olivat osittain samaa mieltä siitä, että *näyttöjen mukautulo työpaikoille haastaa myös työpaikan työntekijät oppimaan ja arvioimaan omaa työtään*. Osittain samaa mieltä vastaajat olivat myös väittämästä, että *näyttöjen myötä opiskelijoiden ammattitaito kehittyy työelämän vaatimuksien suuntaan*. *Näytöistä tulee kustannuksia työpaikalle* – väittämään tuli eniten hajontaa vastausten suhteen. Mielipiteet jakautuivat melko tasaisesti koko skaalan asteikolla. Kyselyyn vastanneet olivat osittain samaa mieltä asiasta, että *koulutuksen laatu ja vetovoimaisuus tulevat lisääntymään näyttöjen myötä*. Osittain samaa mieltä oltiin myös siitä, että *valmistuneiden työllisyys tulee paranemaan*, kun näytöt tulevat mukaan ammatillisiin perustutkintoihin. (taulukko 1.)

5.5 Avoimet kommentit

Kyselylomakkeen viimeiseen kysymykseen työelämänedustajat saivat vapaasti laittaa avoimia kommenttejaan liittyen ammattiosaamisen näyttöihin. Pääsääntöisesti kaikissa toivotettiin näytöt tervetulleeksi uudistukseksi. Osa työelämän edustajista kaipasi koulutuksen järjestäjän järjestämää koulutusta, jossa asioista kerrotaan ”ruohonjuuri tasolla”. Tässä muutamia poimittuja kommentteja:

”Yhä enemmän oppilaitokset siirtävät vastuun työpaikoille opiskelijoiden oppimisesta, saamatta siitä korvausta”

”Tervetulleita ilman muuta, mutta näytöissäkin ratkaisee suurilta osin opiskelijan motivaatio tehdä niitä, koska jos opiskelijalla on huono motivaatio niin silloin se vie aikaa vain kun täytyy perässä vetää”

”Henkilöstä riippuen näytöt kasaavat paineet tietyille päivälle. Eivät myöskään aina vastaa todellista ammatillista kehitystä esim. keittiössä ruokatuotantoprosessin kokonaishallintaa”

6 TULOSTEN TARKASTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Selvityksen tuloksien perusteella voidaan todeta, että työelämän edustajien asenteet ja käsitykset tulevia ammattiosaamisen näyttöjä ja työssäoppimista kohtaan ovat positiivisia. Vaikuttaa siltä, että näyttöjä pidetään hyvänä ja tervetulleena uudistuksena. Paikkakunnalla ei ole vielä ollut vakiintuneita ammattiosaamisen näyttökäytänteitä, joten selvityksen perusteella voidaan kuitenkin huomata, että niistä tiedetään jo varsin paljon. Voi olla, että vielä sotketaan keskenään ammattiosaamisen näytöt ja näyttötutkinnot. Halusin tiedustella selvityksessä työelämän edustajilta työpaikkaohjaajien olemassaoloa ja lukumäärää, koska tämä tieto antaa mielestäni vihjeen siitä, minkälainen työssäoppimiskulttuuri työpaikalla on eli oliko työpaikkaohjaajia ylipäätään tai tiedettiinkö onko niitä tai ymmärrettiinkö ylipäätään mitä työpaikkaohjaaja tarkoittaa. Tuloksien perusteella kaikissa kyselyyn osallistuneissa toimipaikoissa oli työpaikkaohjaajat eli osa henkilökunnasta oli käynyt työssäoppimiseen liittyvässä koulutuksessa. Tämän perusteella voidaan tehdä varovainen johtopäätös siitä, että työssäoppimiskäytännöt ovat kyseisissä toimipaikoissa ajan tasalla.

Halusin selvittää aluksi työelämäedustajien kokemuksia opiskelijoiden työssäoppimisjaksoista, koska erilliset näytöt tullaan pääsääntöisesti tekemään työssäoppimisen yhteydessä. Tästä syystä, minusta oli tärkeä tietää, ovatko nämä käytänteet toimineet työelämäedustajien mielestä aikaisemmin. Vaikut-

taa siltä, että kokemukset työssäoppimisesta ovat olleet myös pääasiassa myönteisiä. Työpaikoilla pidetään tärkeänä asiana sitä, että työpaikoilla opiskelijat pääsevät harjoittelemaan käytännössä, oikeita töitä tekemällä. Työelämäedustajien mielestä kouluissa ei voida opettaa kaikkea ammattiin tarvittavaa osaamista, vaan työelämällä on tärkeä rooli esimerkiksi ammattialan perusluonteen omaksumisessa.

Voidaan todeta myös, että työelämän edustajien käsitykset työssäoppimisen vaikuttavuudesta ovat hyvin samansuuntaisia, kuin Tynjälän 2005 tekemässä tutkimuksessa opiskelijoiden mielipiteitä työssäoppimisesta. Sekä Tynjälän tutkimuksessa, että tässä selvityksessä korostui se, että kouluissa opitaan ammatillisesti tärkeä teoriapohja ja työelämässä hankitaan ammatillinen käytännön kokemus. Opiskelijoiden ja työelämän edustajien mielestä työpaikoilla opitaan myös alan perusluonteeseen kuuluvia tekijöitä paremmin kuin kouluis- sa. Lisäksi Peltomäen ja Silvennoisen tekemä tutkimus tukee myös väitettä, että työssäoppiminen koetaan hyvin positiivisena asiana eri osapuolten mielestä. Tutkimuksessa todettiin, että sekä opiskelijat, opettajat että työnantajat suhtautuvat työssäoppimiseen myönteisesti. Työnantajille kelpaa edullinen työvoima ja nuoret suosivat työtä koulun sijasta saadessaan ensisijaisen tärkeää työkokemusta. Opettajille työssäoppimisen järjestäminen lisää tervetullutta työelämäyhteistyötä, mutta toisaalta samalla niiden hoitaminen vie aikaa ja resursseja. (Peltomäki & Silvennoinen 2003.)

Tässä selvityksessä tulosten perusteella työelämän suhtautuminen työssäoppimiseen ja näyttöihin oli, kuten edellä on mainittu pääsääntöisesti myönteistä. Mielestäni vastauksista heijastui vaikutelma, että opiskelijoiden työssäoppimiskaksoja pidetään tärkeänä asiana ja ymmärretään, että se on tärkeä ajanjakso opiskelijoiden ammatillisessa kasvussa. Lisäksi asenteisiin on luultavasti vaikuttanut se, että kyseisissä työpaikoissa on aina ollut paljon työssäoppijoita, joten näyttöjen mukaan tuleminen on luonnollista kehitystä, eikä tavallaan mitään ”ylimääräistä”. Nyssölän (2006) tekemässä näyttöprojektien toimintaa käsittelevässä väliraportissa todetaankin, että parhaiksi ympäristöiksi näyttöjen antamiselle ovat osoittautuneet juuri normaalit työpaikat, joissa opiskelijat suorittivat ammattiosaamisen näyttönsä työssäoppimisen yhteydessä. Erityisen onnistuneita työharjoittelu ja näyttökäytänteet olivat työpaikoilla, joissa oli

aikaisemmin ollut työssäoppijoita. Työpaikat, joille sekä työssäoppiminen että näytöt olivat uusia asioita, suhtautuminen oli nihkeämpää. Kaikissa paikoissa ei opiskelijoiden läsnäoloa työpaikoilla tai näyttöjen antamista katsottu suopeasti. (Nyyssölä 2006.)

Myös Nyyssölän raportissa (2006) todettiin, että työelämän edustajat suhtautuivat näyttöihin myönteisesti. Ne koettiin mielenkiintoisiksi ja hyödyllisiksi. Yhteistyö opettajien kanssa oli sujunut hyvin, mutta toisaalta kaivattiin enemmän ohjausta erityisesti opiskelijoiden arviointiin sekä erilaisten pulmatilanteiden ratkaisemiseen. Opettajien toivottiin kertovan myös tarkemmin työssäoppijan taidoista ja opintojen sisällöistä. Selvityksessäni työelämän edustajat eivät kokeneet opiskelijoiden arviointia vaikeaksi. Uskon tämän johtuvan siitä, että kyselyyn vastanneet eivät ole aikaisemmin tehneet ammattiosaamisen näyttöjen arviointeja, joten väittämään on luultavasti vastattu hyvin yleisellä tasolla ns. mutu-tuntumalla. Luulen, että jos heille olisi esitetty arviointimenetelmiä ja – kriteereitä, olisi asiaa tarkasteltu eri käsityksen pohjalta. Joissakin näyttöjä koskevissa tutkimuksissa on ilmennyt opettajien nostamana esille asia, että työelämän edustajat antavat joskus liian hyviä numeroita, eivätkä käytä koko arviointiasteikkoa huolellisesti opiskelijoiden arvioinnissa. Tähän ongelmaan auttaa työelämän edustajien huolellinen perehdytys ja koulutus.

Selvityksessä työelämän edustajat pitivät näyttöjen lisäämistä ammatillisiin perustutkintoihin tarpeellisena. Myös aikaisemmin tehdyt tutkimukset puoltavat tätä ajattelumallia. Näyttöjen myötä sekä työelämän edustajat että opettajat joutuvat kriittisestikin arvioimaan käytettäviä opetussuunnitelmia, opetusmenetelmiä, opetuksen sisältöjä ja omaa ammattitaitoa. Tällainen toiminta kehittää opetusta ja vie koulutusta eteenpäin. Mikään osapuoli ei voi jäädä passiiviseksi vaan yhteistyö ja yhteiset päämäärät ohjaavat toimintaa. Selvityksessä kävi ilmi myös se, että työelämän edustajat ovat kiinnostuneita lisäämään yhteistyötä oppilaitosten kanssa. Tämä on ensiarvoisen tärkeä asia, koska ilman yhteistyötä ei voida luoda onnistuneita näyttökäytäntöjä työssäoppimisen yhteyteen. Pohjosen ja Vesajaajan (2001) tutkimuksessa todetaankin, että työelämän edustajien osallistuminen näyttöjen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin on todella tärkeää, koska vain näin varmistutaan siitä, että koulutus kehittyy työelämän vaatimusten suuntaan. Muuten työelämä tarjoaisi ainoas-

taan oman toimintaympäristönsä ilman muuta vaikuttavuutta koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen. Monet näyttöihin liittyvät tutkimukset todistavatkin, että näytöt parantavat koulutuksen laatua ja työelämä yhteistyötä.

Samassa tutkimuksessa todettiin, että opiskelijat kokivat näyttöjen tuovan opiskeluun lisää motivaatiota. Opiskelijoiden palautteen, mukaan työelämän suunnasta tullut palaute ja kannustus olivat opiskelijoille tärkeää ja saatua palautetta arvostettiin. Näyttöjen koettiin tuovan myös vastapainoa usein kirjallisesti painottuvaan arviointiin. (Pohjonen ja Vesaja 2001.) Myös selvitykseen osallistuneet työelämän edustajat olivat osittain samaa mieltä siitä, että näytöt lisäävät opiskelijoiden motivaatiota. Opiskelijoiden on näyttöjen myötä yhä enemmän otettava vastuuta omasta oppimisestaan ja ammattilaiseksi kasvamisesta. Uskon, että se lisää sopivaa haastetta ja tavoitteellisuutta opinnoissa ja sitä kautta vaikuttaa opiskelijoiden motivaatioon. Oman osaamisen osoittaminen työssäoppimisjakson aikana lisää opiskelijoiden mielenkiintoa työssäoppimista kohtaan.

Selvityksessä työelämän edustajien käsityksistä näyttöjen kustannuksia lisäävästä vaikutuksesta vaihtelivat eniten. Uskon tähän vaikuttavan tietämättömyyden, koska ammattiosaamisen näytöt eivät ole vielä kyseisissä toimipaikoissa arkipäivää. Aikaisempien tutkimusten mukaan työssäoppimispaikoille ei tullut näytöistä ylimääräisiä kustannuksia. Kun näyttö annetaan työssäoppimisen yhteydessä, todellisissa työtehtävissä ei työnantajalle tule näytöstä ylimääräisiä materiaali- tai muita kuluja. Lisäksi työnantaja saa itselleen työssäoppimisesta ja näytöistä tuotannollista hyötyä. Ohjaukseen ja arviointiin menevä aika ja resurssit työnantaja saa takaisin opiskelijan tekemän työn kautta.

Selvityksessä haluttiin tietää nähtiinkö näytöillä olevan positiivista vaikutusta myös työntekijöiden omaan työhön. Suurin osa näki tällä olevan merkitystä. Aikaisemmassa tutkimuksessa tätä oli perusteltu mm. siten, että näyttöjen mukaantulo oli antanut paljon ajateltavaa omasta toiminnasta ja tehostanut omaa toimintaa työpaikoilla muutenkin. Työelämän edustajilla oli positiivinen kuva myös siitä, että näyttöjen myötä opiskelijoiden rekrytointi helpottuu. Uskon tähän olevan suuri vaikutus sillä, että tulevaisuudessa työelämä saa olla tavallaan vaikuttamassa siihen, millaisia työntekijöitä alalle valmistuu ja mihin

suuntaan koulutus kehittyy. Tämä lisää luonnollisesti uskoa myös siihen, että valmistuneiden työllistyminen helpottuu. Suursalmen tutkimuksessa todetaan-kin, että oppilaitosten ja työelämän yhteistyö lisää avoimuutta ja auttaa ”yhteisen kielen” löytämisessä esimerkiksi siten, että työelämän edustajat tutustuvat opetussuunnitelman perusteisiin ja koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmaan. Tämä luo vielä paremmat mahdollisuudet työelämälle osallistua koulutuksen suunnitteluun ja toteutukseen. (Suursalmi, 2003.)

Selvityksessä haluttiin tietää myös työnantajien käsityksiä siitä, uskotaanko näyttöjen lisäävän työmäärää työpaikoilla. Suurin osa vastaajista oli osittain samaa mieltä väittämän kanssa. Uskon, että tämä pitää paikkansa varsinkin alkuvaiheessa ennen kuin ”koneisto” lähtee pyörimään kunnolla kussakin toimipaikassa ja käytäntö vakiintuu. Selvityksen avoimessa kysymyksessä nousi esille työelämän edustajien toive mm. siitä, että koulutuksen järjestäjät perehdyttäisivät toimipaikat käytännön tasolla näyttöihin ns. ruohonjuuri tasolla. Väitän, että työelämässä ei ole välttämättä aikaa perehtyä pitkiin, kapulakieltä sisältäviin selontekoihin ja ohjeistukseen.

Vehviläisen tutkimuksen mukaan (2004) näytöt ovat vaikuttaneet myönteisesti lähes kaikkiin työssäoppimisen laatuksiteereihin. Oppiminen tehostuu, suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus paranevat sekä työssäoppimisen ohjaus paranee. Näyttöjen on katsottu myös lisäävän opiskelijan ammattitaitoa, jolloin tutkinnon suorittaneet ovat olleet entistä valmiimpia työntekijöitä siirtyessään työelämään. Ammatillisen koulutuksen arvostus on myös Vehviläisen tutkimuksen mukaan lisääntynyt, tämän katsotaan johtuvan mm. siitä, että ammatillinen koulutus on muuttunut julkisemmaksi ja läpinäkyvämmäksi.

Tutkimusten mukaan näytöistä odotetaan olevan myös joitain haittapuoliakin. Osa opettajista on huolissaan mm. siitä, että näytöt lisäävät opiskelijoiden haluttomuutta opiskella teorian tietoa ja laajempaa ammatillista osaamista. Lisäksi ollaan huolissaan opetuksen kaventumisesta pelkästään työelämän tavoitteisiin ja näyttöihin. Yhteistyö työelämän kanssa ei aina ole ollut täysin mutkatonta, ongelmana ovat saattaneet olla esimerkiksi kommunikointiongelmat ja yhteisen kielen puuttuminen, kolmikantaisen toimielimen selkeyttämättömyys se-

kä ammattitaitotason ja vaatimusten tason yhteensovittaminen. (Suursalmi, 2003; Hakala, 2006.)

Selvitykseni ja aikaisempien tutkimusten mukaan ovat käsitykset ja kokemukset ammattiosaamisen näytöistä varsin myönteisiä. Ammattiosaamisen näyttöjen mukaantulo ammatilliseen peruskoulutukseen on varsin perusteltua ja vaikuttaa siltä, että niille asetetut tavoitteet toteutuvat pääsääntöisesti. Tutkimuksissa saadut kokemukset ammattiosaamisen näytöistä perustuvat näyttö pilottiprojektien kokemuksiin, joita on ollut varsin paljon, joka ammattialalla. Kuitenkaan vielä ei voida tyhjentävästi sanoa tai tietää miten ammattiosaamisen näytöt alkavat toimia valtakunnantasolla kaikissa ammatillista peruskoulutusta järjestävissä paikoissa. Todellisia haasteita tulevat olemaan mm. opiskelijoiden arvioinnin tasapuolisuuden toteutumisessa. Jatkossa selvityksiä ammattiosaamisen näytöistä voisi tehdä esimerkiksi miten oppilaitosten ja työelämän yhteistyö oikeasti toteutuu. Onko saatu luotua oikeasti sellainen yhteistyö ja vuorovaikutus, jolla on syvempiä merkityksiä kuin pelkkä tekninen yhteistyö.

LÄHTEET

Ammattiosaamisen näytöt käyttöön – opas. 2006. Opetushallitus. Viitattu 4.5.2006. <http://www.edu.fi/julkaisut/nayttoopas.pdf>

Ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet, 2000. Opetushallitus.

Benner, P. 1989. Aloittelijasta asiantuntijaksi. Helsinki: WSOY

Eteläpelto, A. & Tynjälä, P. (toim.) 1999. Oppiminen ja asiantuntijuus. Työelämän ja koulutuksen näkökulmia. Juva: WSOY

Hakala, R. 2006. Ammattiosaamisen näyttöjen vaikutus opetusjärjestelyihin ja opetusmenetelmiin –vain hyviä ajatuksia vai todellista toiminnan muutosta? Opetushallitus. Viitattu 11.5.2005.

<http://db3.edu.fi/esr/tiedostot/hakala260406.pdf>

Korhonen, V. 2005. Transferista transformaatioon – oppimisympäristön merkitys. Teoksessa Osaaminen ja kokemus. Toim. Poikela, E. Tampere.

Luukkainen, O. 2005. Opettajan matkakirja tulevaan. Juva.

Luukkainen, O. 2004. Opettajuus – Ajassa elämistä vai suunnan näyttämistä. Tampere.

Nyyssönen, N. 2005. Näytöt ammatillisessa peruskoulutuksessa 2003. Väliraportti näyttöprojektien toiminnasta. Opetushallitus. Viitattu 4.5.2006.

http://www.db3.edu.fi/esr/tiedostot/OPH_raportti%20080405%202.rtf

Peltomäki, M & Silvennoinen, H. 2003. Työssäoppimisen pedagogiset mallit ammatillisessa peruskoulutuksessa. Opetushallitus. Viitattu 11.5.2006. <http://www.edu.fi/julkaisut/pedagogiset.pdf>.

Pohjonen, L & Vesaja, M. 2001. Näyttöjen kehittäminen ammatilliseen peruskoulutukseen. Näyttöpilottiprojektien 1999 - 2000 kokemukset ja kehittämis ehdotukset. Opetushallitus. Viitattu 11.5.2006. <http://db3.oph.fi/esr/tiedostot/nayttojen%20kehittäminen%20ammatilliseen%20peruskoulutukseen.pdf>.

Pohjonen, P. 2005. Työssäoppiminen. Ammatillisen osaamisen perusta. Keuruu.

Ruohotie, P. 2005. Urakehitys ja kehittävä vuorovaikutus. Teoksessa Osaaminen ja kokemus. Toim. Poikela, E. Tampere.

Savolainen, P. 2004. Näyttöjen alakohtaiset erot. Opetushallitus. Toimittaneet Harrinkari, E & Vertanen, I. Viitattu 4.5.2006.

<http://www.db3.oph.fi/esr/tiedostot/esr-sivulle.doc>

Suursalmi, P. 2003. Kolmikantaperiaatteen toteutuminen ammatillisen peruskoulutuksen näytöissä. Opetushallitus. Viitattu 11.5.2006.
<http://www.edu.fi/julkaisut/kolmikanta.pdf>

Tynjälä, P.& Virtanen, A. 2005. Mitä taitoja työssä opitaan. Opiskelijoiden kokemuksia työpaikalla oppimisesta. Teoksessa Ammattikasvatuksen aikakauskirja 1/2005. Saarijärvi.

Vehviläinen, J. 2004. Ammattiosaamisen näyttöjen vaikutukset ammatillisen koulutuksen laatuun. Opetushallitus. Viitattu 11.5.2006.
<http://www.edu.fi/julkaisut/ammattiosaamisen.pdf>.

Väisänen, P. 2003. Työssäoppiminen ammatillisissa perusopinnoissa. Ammatillinen osaaminen, työelämän kvalifikaatiot ja itseohjautuvuus opiskelijoiden itsensä arvioimina. Joensuun yliopisto.

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖT ELI NS. NUORTEN NÄYTÖT

Työelämän edustajien käsitykset ja asenteet palvelualalla

1. Kuinka hyvin tiedät/tunnet ammatilliseen peruskoulutukseen tulevat nuorten näytöt? Ympyröi oikea vaihtoehto.

1. Olen kuullut niistä aiemmin
2. Olen osallistunut niihin liittyvään koulutukseen tai tiedotustilaisuuteen
3. En ole kuullut niistä aiemmin
4. Jokin muu lähde _____

2. Onko työpaikassanne koulutettuja työpaikkaohjaajia?

1. Kyllä. Monta _____
2. Ei ole

3. Vastaako koulutus ja työelämän tarpeet mielestäsi toisiaan omalla alallasi? Perustelut?

4. Saavatko opiskelijat harjoitella työpaikalla mielestäsi ammatin keskeisiä työtehtäviä ja – prosesseja?

5. Antaako työelämä opiskelijoille mielestäsi sellaisia ammatillisia tietoja/taitoja mitä koulussa ei opeteta?

6. Onko näyttöjen lisääminen nuorten ammatillisiin perustutkintoihin tarpeellista? Ympyröi oikea vaihtoehto.

1. Erittäin tarpeellista
2. Melko tarpeellista
3. Ei kovin tarpeellista
4. Ei lainkaan tarpeellista
5. En osaa sanoa

7. Oletteko kiinnostuneet lisäämään yhteistyötä oppilaitosten kanssa?

1. Erittäin kiinnostuneita
2. Melko kiinnostuneita
3. Ei kovin kiinnostuneita
4. Ei lainkaan kiinnostuneita
5. En osaa sanoa

Vastaa väittämiin nykyisen käsityksesi mukaan. Ympyröi oikea vaihtoehto.

Täysin samaa mieltä Osittain samaa mieltä Osittain eri mieltä Täysin eri mieltä En osaa sanoa

4	3	2	1		
1. Näytöt lisäävät koulun ja työelämän yhteistyötä	4	3	2	1	0
2. Näytöt lisäävät opiskelijoiden motivaatiota	4	3	2	1	0
3. Työssä oppiminen tehostuu näyttöjen myötä	4	3	2	1	0
4. Uusien työntekijöiden rekrytointi helpottuu					
5. Näytöt lisäävät työmäärää	4	3	2	1	0
6. Opiskelijoiden ohjaaminen on vaikeaa	4	3	2	1	0
7. Opiskelijoiden arvioiminen on vaikeaa	4	3	2	1	0
8. Työelämän vaikutusmahdollisuudet koulutuksen kehittämiseen paranevat	4	3	2	1	0
9. Näytöt haastavat myös omat työntekijät oppimaan uutta ja arvioimaan työtään	4	3	2	1	0
10. Opiskelijoiden ammattitaito kehittyy työelämän vaatimusten suuntaan	4	3	2	1	0

Liite 2. Kyselyn alustus

Ammattiosaamisen näytöt eli ns. nuorten näytöt tulevat...

Hei! Opiskelen ammatillisessa opettajakorkeakoulussa Jyväskylässä ja teen kehittämishankkeeni ammattiosaamisen näytöistä. Näkökulma kehittämissankkeessani on työelämän edustajien käsitykset ja asenteet tuleviin näyttöihin ja työssäoppimiseen. Näyttöjen mukana työelämän rooli tulee korostumaan opiskelijoiden ohjauksessa ja arvioinnissa sekä näyttöjen suunnittelussa.

Yleistä ammattiosaamisen näytöistä

Ammattiosaamisen näytöt tulee jokaisen ammatillista peruskoulutusta järjestävän tahon ottaa käyttöön viimeistään 1.8.2006 alkavissa koulutuksissa. Opetushallitus tukee ja opastaa koulutuksen järjestäjiä näyttökäytäntöjen toimeenpanossa, mutta jokainen koulutuksen järjestäjä luo omat käytäntönsä paikallisesti yhteistyössä työelämän kanssa.

Ammattiosaamisen näytöt ovat osa opetussuunnitelman perusteiden mukaista koulutusta ja opiskelijan arviointia. Näytöt ovat työtilanteita, jotka koulutuksen järjestäjä ja työelämän edustajat yhdessä suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat. Opiskelija osoittaa käytännön työtehtävissä, miten hyvin hän on saavuttanut ammatillisten opintojen tavoitteet ja työelämän edellyttämän ammattitaidon. Näyttöjen arvioinnissa korostuvat käytännön osaaminen ja työelämän edustajien rooli.

Koulutuksen järjestäjät varmistavat näytöillä ammatillisen koulutuksen työelämävastaavuutta ja laatua sekä saavat palautetta opetuksen ja opiskelijoiden ohjauksen kehittämiseksi.

Terveisin Suvi Saalasti